

קריאה להבנה-אילנית שוורץ

הזרקה, איווי תהליכים ופיתוח תכנים בתחום החינוך האנושי

052-3677123

דגם ההוראה "איתי, לידי ובמרחב" - מדריך למורה

דגם ההוראה "איתי, לידי ובמרחב" הינו מודל פדגוגי המאפשר למידה דיפרנציאלית בכיתה, ומותאם לצרכים הייחודיים של כל תלמיד. במודל זה, המורה יוצר שלושה מרחבי למידה שונים בכיתה:

- **איתי:** מרחב בו המורה מלמדת באופן ישיר קבוצה קטנה של תלמידים.
- **לידי:** מרחב בו התלמידים לומדים באופן עצמאי או בקבוצות קטנות, עם תמיכה זמינה מהמורה.
- **במרחב:** מרחב בו התלמידים לומדים באופן עצמאי לחלוטין, תוך בחירה אישית של פעילויות ומשימות.

המודל מאפשר למורה להתאים את ההוראה לקצב הלמידה ולרמת הקושי המתאימה לכל תלמיד¹, תוך מתן דגש על פיתוח עצמאות ואחריות אישית ללמידה.

עקרונות דגם ההוראה "איתי, לידי ובמרחב"

דגם ההוראה "איתי, לידי ובמרחב" מושתת על מספר עקרונות מרכזיים:

- **התאמה אישית:** המודל מאפשר התאמה של סביבת הלמידה, קצב הלמידה, רמת הקושי וחומרי הלמידה לצרכים הייחודיים של כל תלמיד².
- **למידה דיפרנציאלית:** המודל מאפשר למורה להעביר תכנים שונים לקבוצות שונות של תלמידים בו זמנית, בהתאם לרמתם ויכולותיהם³.

- **פיתוח עצמאות:** המודל מעודד את התלמידים לקחת אחריות על הלמידה שלהם, לבחור את הפעילויות המתאימות להם ולנהל את זמנם באופן עצמאי¹.
- **גמישות:** המודל מאפשר גמישות רבה בתכנון השיעור ובארגון מרחב הלמידה, בהתאם לצרכים המשתנים של התלמידים¹.
- **שיתוף פעולה:** המודל מעודד שיתוף פעולה בין התלמידים, הן בלמידה בקבוצות קטנות והן בלמידה עצמאית³.
- **מיומנויות המאה ה-21:** יישום עקרונות אלו תורם לפיתוח מיומנויות המאה ה-21 בקרב התלמידים, כגון למידה עצמאית, חשיבה ביקורתית ופתרון בעיות¹.

דוגמאות ליישום דגם ההוראה "איתי, לידי ובמרחב"

דוגמאות כלליות

- **שיעור חשבון:** במרחב "איתי" המורה מלמדת קבוצה קטנה של תלמידים את עקרונות החיבור. במרחב "לידי" התלמידים מתרגלים חיבור בעזרת דפי עבודה ומשחקים. במרחב "במרחב" התלמידים פותרים תרגילי חיבור מאתגרים יותר או משחקים במשחקי חשבון במחשב.
- **שיעור קריאה:** במרחב "איתי" המורה מקריאה סיפור ומנהלת דיון עם קבוצה קטנה של תלמידים. במרחב "לידי" התלמידים קוראים ספרים באופן עצמאי או בזוגות. במרחב "במרחב" התלמידים יוצרים משחקים או כותבים סיפורים בהשראת הסיפור שקראו.
- **שיעור מדעים:** במרחב "איתי" המורה מבצעת ניסוי מדעי עם קבוצה קטנה של תלמידים. במרחב "לידי" התלמידים חוקרים תופעות מדעיות בעזרת ערכות ניסוי או אתרי אינטרנט. במרחב "במרחב" התלמידים בונים דגמים או מציגים תופעות מדעיות בעזרת מצגות.

התאמה לתחומי דעת שונים

דגם ההוראה "איתי, לידי ובמרחב" ניתן להתאמה לתחומי דעת שונים, לדוגמה:

- **עברית:** במרחב "איתי" המורה מלמדת קבוצה קטנה של תלמידים ניתוח משפטים. במרחב "לידי" התלמידים מתרגלים ניתוח משפטים בעזרת דפי עבודה. במרחב "במרחב" התלמידים כותבים סיפורים קצרים או משחקים במשחקי שפה¹.
- **מתמטיקה:** במרחב "איתי" המורה מלמדת קבוצה קטנה של תלמידים פתרון בעיות מילוליות. במרחב "לידי" התלמידים מתרגלים פתרון בעיות בעזרת דפי עבודה ומשחקים. במרחב "במרחב" התלמידים פותרים חידות מתמטיות או משחקים במשחקי חשיבה¹.
- **אומנות:** במרחב "איתי" המורה מלמדת קבוצה קטנה של תלמידים טכניקת ציור חדשה. במרחב "לידי" התלמידים מתרגלים את הטכניקה בעזרת דפי עבודה. במרחב "במרחב" התלמידים יוצרים יצירות אומנות חופשיות¹.

יישום דגם ההוראה "איתי, לידי ובמרחב" בכיתה

יישום מוצלח של דגם ההוראה "איתי, לידי ובמרחב" דורש תכנון מדוקדק של השיעור וארגון מרחב הלמידה.

תכנון השיעור

- **הגדרת מטרות למידה ברורות:** חשוב להגדיר מטרות למידה ברורות לכל אחד משלושת מרחבי הלמידה³.
- **בחירת פעילויות ומשימות מגוונות:** יש לבחור פעילויות ומשימות מגוונות, המתאימות לרמות שונות של יכולת ולסגנונות למידה שונים¹.

- **הערכת התלמידים:** יש לשלב הערכה מתמשכת של התלמידים בכל אחד משלושת מרחבי הלמידה, תוך מתן משוב אישי ותמיכה⁴.
- **חלוקת התלמידים לקבוצות:** ניתן לחלק את התלמידים לקבוצות על פי רמתם, סגנון הלמידה שלהם או תחומי העניין שלהם³.
- **משך הזמן המומלץ:** יש להגדיר יחידות זמן למעברים בין הקבוצות, ולקבוע משך זמן מומלץ לכל מרחב הלמידה³.
- **תוכנית הלימודים:** חשוב לקשר את פעילויות הלמידה במרחבים השונים לתוכנית הלימודים ולתכני השיעור⁵.

ארגון מרחב הלמידה

- **יצירת סביבת למידה תומכת:** חשוב ליצור סביבת למידה גמישה ותומכת, בה התלמידים חשים בנוח לעבוד באופן עצמאי ולבקש עזרה במידת הצורך².
- **ניהול זמן יעיל:** יש לנהל את זמן השיעור באופן יעיל, תוך הקצאת זמן מתאים לכל אחד משלושת מרחבי הלמידה³.
- **סידור הכיתה:** יש לסדר את הכיתה באופן המאפשר זרימה נוחה בין המרחבים השונים¹.

טיפים ליישום מוצלח של דגם ההוראה "איתי, לידי ובמרחב"

- **התחילו בהדרגה:** התחילו ביישום הדגם בהדרגה, עם פעילות אחת או שתיים בכל שיעור⁵.
- **השתמשו בכלים טכנולוגיים:** השתמשו בכלים טכנולוגיים כדי לתמוך בלמידה העצמאית של התלמידים, כגון אתרי אינטרנט, אפליקציות ומשחקים לימודיים⁵.
- **ערכו תצפיות:** ערכו תצפיות על התלמידים בזמן הלמידה במרחבים השונים, כדי לזהות קשיים ולתת מענה לצרכים¹.
- **עודדו שיתוף פעולה:** עודדו שיתוף פעולה בין התלמידים, הן בלמידה בקבוצות קטנות והן בלמידה עצמאית¹.
- **השתמשו בלוח "איתי, לידי ובמרחב":** השתמשו בלוח "איתי, לידי ובמרחב" כדי לארגן את פעילויות הלמידה ולעקוב אחר התקדמות התלמידים⁶.

סיכום

דגם ההוראה "איתי, לידי ובמרחב" הינו מודל פדגוגי יעיל המאפשר למידה דיפרנציאלית ומותאמת אישית. יישום מוצלח של הדגם דורש תכנון מדוקדק, ארגון מרחב הלמידה והערכה מתמשכת. המודל מעודד פיתוח עצמאות, אחריות אישית ללמידה ושיתוף פעולה בין התלמידים, ותורם לפיתוח מיומנויות המאה ה-21.

חשוב להתאים את דגם ההוראה לתחומי דעת שונים ולצרכים הייחודיים של התלמידים. יישום הדגם עשוי להציב בפני המורים אתגרים שונים, כגון ניהול זמן יעיל וחלוקת קשב בין המרחבים השונים.

למרות האתגרים, דגם ההוראה "איתי, לידי ובמרחב" מציע גישה פדגוגית חדשנית ויעילה התורמת ללמידה משמעותית ולקידום הישגים לימודיים.